

1. Shrnutí

- Ekonomika ČR navázala ve 3. čtvrtletí 2015 na velmi dobré výsledky z první poloviny roku. K růstu hrubého domácího produktu (HDP)¹ nadále přispívala uvolněná měnová a fiskální politika, významně se pod ním podepisovalo i pokračující čerpání finančních prostředků z fondů EU a přetrvávající nízké ceny ropy. Příjmy domácností rostly a spolu s vyšší důvěrou v ekonomiku se promítaly do nárůstu spotřeby. Na růstu ekonomiky se podílela i silná investiční aktivita firem, která byla umožněna jednak vysokými zisky z roku 2014, jednak zisky, kterých firmy dosahovaly v aktuálním roce. HDP stoupl ve 3. čtvrtletí meziročně o 4,5 % a v úhrnu za celých devět měsíců o 4,4 %. Proti Evropské unii (+1,8 %) narostl výkon české ekonomiky v prvních třech čtvrtletích více než dvojnásobně, v porovnání s dynamikou HDP v eurozóně (+1,5 %) byl tuzemský růst dokonce trojnásobný. Docházelo k němu v nízkoinflačním prostředí a při rovnovážném vývoji státních financí a vnějších ekonomických vztahů.
- K meziročnímu růstu HDP v ČR ve 3. čtvrtletí 2015 přispěly pozitivně všechny složky poptávky s výjimkou bilance zahraničního obchodu (-0,1 pb.),² která se zhoršila vlivem silného dovozu. Motorem růstu byla tvorba hrubého fixního kapitálu, tedy investice (+2,1 pb.), výdaje na konečnou spotřebu domácností přidaly +1,4 pb. Mimořádný byl příspěvek výdajů vládních institucí, činil +0,9 pb. a byl nejvyšší za posledních necelých dvanáct let. Změna zásob působila ve směru růstu ekonomiky také pozitivně, v porovnání s 1. a 2. čtvrtletím (+2,1 pb. a +1,2 pb.) byl její příspěvek ale výrazně menší (+0,3 pb).
- Souhrnná výkonnost odvětví podle hrubé přidané hodnoty stoupla ve 3. čtvrtletí 2015 meziročně o 4,3 % a tedy rychleji než za celé první tři kvartály (+3,9 %). Na jejím růstu participoval především zpracovatelský průmysl, jehož dynamika zrychlila ve 3. čtvrtletí na +7,9 % (přispěl +2,1 pb.), stejnou silou se na zvýšení hrubé přidané hodnoty podílel i váhově významný sektor služeb. Stavebnictví přidalo díky dočerpávání peněz z fondů EU +0,3 pb. Zemědělství, lesnictví a rybnářství k růstu české ekonomiky nepřispělo (0,0 pb.), průmyslová odvětví mimo zpracovatelský průmysl ho mírně zpomalovala (-0,1 pb.). Příznivý vývoj odvětví dokládaly také produkční statistiky. Nabídkovou stranu ekonomiky posiloval i vývoj maloobchodních tržeb, které stouply za první tři čtvrtletí meziročně o 5,6 % reálně, tj. tempem srovnatelným s rokem 2008.
- Vnější ekonomické vztahy ČR se díky vyššímu přebytku běžného účtu platební bilance opět zlepšily. Nepřispěl však k tomu obchod se zbožím a službami, ale výsledné saldo prvotních a druhotných důchodů. Silný příliv peněz ve formě portfoliových a ostatních investic kontrastoval s jen nepatrnou změnou přímých investic, kdy tuzemské subjekty investovaly v zahraničí meziročně více než zahraniční investoři v ČR.
- Celková cenová hladina se ve 3. čtvrtletí 2015 zvýšila v meziročním srovnání pouze o 0,4 %, narostla nejpomaleji za poslední čtyři roky. Dovoz deflace ze zahraničí snižoval ceny průmyslových výrobců (-3,6 %), v deflaci setrvali i zemědělní výrobci a nově do ní zamířili producenti tržních služeb. Z výrobního řetězce se ceny navýšily pouze ve stavebnictví (+1,4 %). Růst spotřebitelských cen zpomalil na +0,4 %, v porovnání s Uníí nicméně setrvala míra inflace v ČR nadprůměrná.
- Růst ekonomiky zlepšoval situaci na trhu práce. Zaměstnanost v pojetí národních účtů byla od začátku roku – stejně jako v samotném 3. čtvrtletí – meziročně vyšší o 1,2 %, přitom počty volných pracovních míst vystoupaly v průběhu léta již nad 100 tisíc. Obecná míra nezaměstnanosti se v srpnu snížila na 4,9 % a setrvala na této úrovni i v září. Strukturální nerovnováha mezi poptávkou po zaměstnancích a nabídkou práce ze strany uchazečů se přenášela do nedostatku kvalifikovaných pracovníků a ústila ve zrychlující růst průměrné mzdy. Ta ve 3. čtvrtletí stoupla již o 3,8 % meziročně a poprvé po čtyřech čtvrtletích ji „táhl“ vývoj v podnikatelské sféře. V reálném vyjádření, díky nízké míře inflace, narostla průměrná mzda o 3,4 %.
- Výrazný růst zásoby peněz v ekonomice, rychlejší než dynamika nominálního HDP, byl spojen s prudkým posilováním firemních depozit. Jen samotné vklady na běžných účtech stouply koncem září meziročně o 124 mld., tj. více než v pololetí (+102 mld.). Snižující se úrokové sazby z úvěrů zřejmě začaly motivovat firmy k většímu používání cizích zdrojů, především dlouhodobých úvěrů. Velmi vysoké a dále rostoucí zisky firem zvětšují potenciál pro investice a mzdový růst.
- Nejpriznivější výsledek hospodaření státu od roku 2008, tj. deficit ve výši 2,8 mld. korun za tři čtvrtletí (představující pouhých 0,1 % HDP) byl ovlivněn vysokou dynamikou celkových příjmů (+9,9 %) proti tempu celkových výdajů (+5,9 %). Příjmy zvyšovaly v největší míře peníze z fondů EU (52,7 mld. korun). Na růst celkových výdajů působil výrazný přírůstek kapitálových výdajů o 48,8 % (tj. +29,9 mld. korun).

¹ Pokud není uvedeno jinak, jsou data o HDP a jeho složkách vyjádřena reálně a v očištění o sezónní a kalendářní vlivy. Totéž platí i pro hrubou přidanou hodnotu.

² Příspěvky ke změně HDP bez vyloučení dovozu pro konečné užití.

